

Gränslösa kulturupplevelser – En resa till Åbo-trakten 13.03.2024

En grådisig marsmorgon rullade en busslast förväntansfulla kyrkslättspensionärer västerut mot stimulerande och gränslösa kulturupplevelser.

Första stopp var Pemar sanatorium, Alvar och Aino Aaltos arkitektoniska mästerverk från 1933. En harmonisk färgskala i solgult, sienagult, blått, blekgrönt, rostrött och ljusgrått kontrasterar mot det sjukhusvita och ger hela byggnadskonplexet en atmosfär av hopp och stundande vår. Genom de stora fönstren flödar ljuset också under mulna dagar. Minsta detalj är genomtänkt: inga vassa hörn samlar damm, specialdesignade lampor ger ett behagligt ljus förutom att de är vackra och lätta att dammtorka, de solgula trapporna är sällsynt gåvånliga, värmebatterierna finns i taket för att inte samla smuts, alla möbler är ergonomiskt formgivna. Överallt smeker de mjuka linjerna blicken, här förefaller den ovala formen dominera över den kvadratiska.

Allt är funktionellt och lättskött, ändå vackert och harmoniskt. Till denna enastående byggnad vallfärdar arkitekter från hela världen för att studera hur skönhet och funktion kombineras på ett unikt sätt. Det är en lycka att Pemar sanatorium numera är öppet för besök också från allmänheten. Vi hänfödda kyrkslättbor kunde inte låta bli att tänka att Aaltos anda skulle kunna ge en större hälsoeffekt än den nya vårdreformen.

Pemar Sanatorium

Väl framme i Åbo stannade bussen vid Rettigs palats som inhyser Aboa Vetus Ars Nova, museet för historia och nutidskonst.

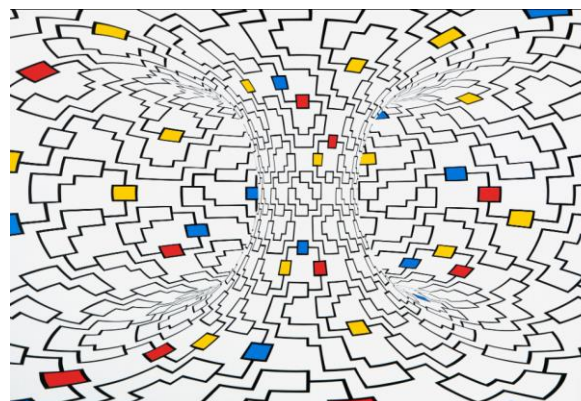
Aboa Vetus – det gamla Åbo är Finlands enda arkeologiska museum. I början på 1990-talet började museet växa fram som ett resultat av stadsarkeologiska utgrävningar. Ruinerna av medeltida stenbyggnader bevarades i det tillstånd de befann sig i vid utgrävningen. Vålgjorda miniatyrmodeller visar att museitomten under medeltiden beboddes av förmögna köpmän. Av de ståtliga husen återstår källare, ett badhus och ett kapell tillägnat Marias moder. Vid utgrävningarna har man hittat knivar med silverdekorationer, skärvor av fina dricksglas, läderskor och guldringar.

Museet utför kontinuerligt nya utgrävningar som ger mera information om det gamla Åbo och dess invånare. Besökare i alla åldrar kan leka, spela, röra och undersöka.

Stentrapporna och kullerstensgator är inte helt gåvånliga, men vill man så kan man! En kyrkslättspensionär med rollator lät sig inte avskräckas.

Konstmuseet Ars Nova öppnades i Villa von Rettig 1995. Här visas nutidskonst av finska och utländska konstnärer samt olika specialutställningar. Fram till 19.5. kan man gotta sig åt Alvar Gullichsens fantasieggande utställning KOSMOS. Mer än 70 verk breder ut sig på två våningar och ger en fin översikt över Gullichsens produktion börjande med humoristiska målningar från Bonk-perioden fram till de stora geometriska målningarna i serien Dissolving Patterns. Ofta sugts betraktaren in i ett virvlande kosmos.

På ett våningsplan mellan nutidskonsten och historien befinner sig restaurang Pegasus där kyrkslättborna stärkte sig med en synnerligen välsmakande buffetlunch.

Alvar Gullichsen: "Space Stretching".

Bild: Chikako Harada (Facebook)

I Hirvensalo, med utsikt mot Åbo slott tronar allkonstverket Life on a Leaf. Det är ett enfamiljshus på 150 kvadratmeter som ritats av bild- och performanskonstnären Jan-Erik Andersson tillsammans med arkitekten Erkki Pitkäranta. Husets namn kommer av att det har en grundplan som har formen av ett löv. Formgivningen ingick i Anderssons doktorsavhandling vid Konstuniversitetet i Helsingfors. Huset utformades mellan åren 1999 och 2009.

Vi var naturligtvis alldeles speciellt intresserade av att möta konstnären som gestaltat interiören i Masaby kyrka. Han bjöd generöst på sig själv medan han guidade oss i Bladhuset.

Här är några frågor Andersson har försökt besvara med sitt allkonstverk: Hur gör detaljer, utsmyckning och andra konstnärliga inslag huset till en slags total arkitektur? Kan man genom att undvika skarpa vinklar med böjda innerväggar återskapa känslan av att gå på en stig? Kan den omgivande naturen på ett lekfullt sätt förenas med arkitekturen?

Att fritt vandra omkring i detta fantastiska hus är en omtumlande upplevelse. Överallt finns något att se och beundra. Man blir glad och överraskad och det känns som att befinna sig i en sagovärld, samtidigt är hemkänslan utpräglad.

Som socker på botten fick vi dessutom besöka Anderssons nuvarande hem, det lilla sexkantiga Granhuset alldeles intill Bladhuset.

Där togs vi emot av hustrun Marjo Malin, grafisk formgivare. Också här har färg och fantasi fått flöda, samtidigt är huset häpnadsväckande funktionellt. Det genomgående temat här är eld. Med lekfullhet och flödande fantasi möts konst och arkitektur gränsöverskridande, gränslöst.

Glada och upplivade styrde Kyrkslätts pensionärer kosan hemåt efter en sällsynt lyckad dag. Återigen har idésprutan Sol-Britt Kärki överträffat sig själv.

Tove Fagerholm